

De stormwagens van de werkende klasse

Tijdens een buitengewoon congres van de Werkliedenpartij, had het Bestuur van de Algemene Raad Eduard Anseele verzocht een overzicht te geven van de coöperatie. Na te hebben aangeduid dat de wezenlijke reden van de regeringscrisis, die het land op dat ogenblik doormaakte, in het feit bestond, dat de regering een antidemocratische politiek had willen volgen met een Kamer, die in werkelijkheid democratisch maar niet als zodanig ingericht is, werkte de redenaar zijn zienswijze in deze zin uit:

“Er is in de Kamer een democratie, die zichzelf niet bewust is, die akkoord gaat over zekere hervormingen en deze verwezenlijkt zodra zij zich voordoen. Als nu de regering om deze dieperliggende reden gevallen is en vervangen wordt door een regering die dezelfde politiek volgen wil, dan zal deze bezwijken zoals de regering van gisteren en bij elke val zal de democratie stijgen.”

Ten slotte voegde hij er aan toe: “In de Kamer maken wij de sterkste, de stoutmoedigste en de best ingerichte groep uit. Wij zijn degenen die de meest volhoudende veerkracht in de gevechtsmethode aan de dag leggen. Wij zullen die voordelen eerst kunnen benuttigen, als wij zullen kunnen bewijzen dat wij over de grootste bevoegdheid beschikken.”

* * *

Welnu, wij bezitten in die werklidendemocratie deze meerderheid, die grotere voortreffelijkheid, deze bekwaamheid in de strijdmethodes en onder die methodes is de coöperatie een van de vruchtbaarste en de onontbeerlijkste.

Verleden zondag heb ik te Dinant een mooie dag beleefd. Een mooie dag was het, bij de gedachte dat het stadje dat zoveel geleden had, in wiens straten zoveel doden vielen, zijn uitzicht van weleer had teruggevonden [Hier wordt bedoeld, de oorlog van 1914-1918].

Een mooie dag ook door de stoet, die onze vrienden hadden ingericht en die hun macht toonde.

Ja, ik werd getroffen, omdat die stoet door de wagens van de coöperatieve verbruiksvereniging werd geopend. Het was meer dan een reclame, het was een zinnebeeld en op de meeting, heb ik die wagens van de coöperatieve gedoopt met de woorden: Ik groet de stormwagens van de werkende klasse!

Het zijn stormwagens. Het zijn *onze* stormwagens.

In feite, wat is ons werk, wat is ons doel? De maatschappij van het geld vervangen door de maatschappij van de arbeid!

Wij willen de kapitalistische maatschappij uitroeien en ze vervangen door een gemeenschap, die de wereld verbazen zal.

Om daartoe te geraken zijn er grote krachten nodig. Wij behoeven meer, wij hebben nieuwe krachten nodig, anders zullen wij machteloos blijven.

Een klasse kan slechts over een andere zegevieren als zij over rijker krachten beschikt.

Wij moeten die krachten vinden, ze organiseren, ze aan orde en tucht wennen, ze desnoods op militaire wijze opleiden.

Ten tijde van de omwenteling van 1789 heeft de burgerij twee nieuwe krachten gevonden: de ene was zedelijk, de andere economisch, de rechten van de mens en de stoom.

Het waren twee nieuwe verbazende krachten, die de zegepraal van de burgerij hebben verwezenlijkt.

Heden ten dage is het de plicht van ons, socialistische arbeiders, onze machtsmiddelen te scheppen, ze te mobiliseren, ze te militariseren en ze als stormwagens tegen de kapitalistische maatschappij op te stellen.

Wij bezitten twee machtige hefbomen: de eerste is het klassegeweten. Als gij de reden opzoekt van de proletarische herleving, dan ziet gij, dat men ze aan die nieuwe kracht verschuldigd is: die klassegeweten heet.

Zonder dat, geen socialisme, geen georganiseerde werkende klasse, geen internationale, geen doel, niets!

Het klassegeweten. Het overwint in de wereld. Het wordt begrepen door al de proletariërs. Het wordt gebruikt door 50 miljoen georganiseerde loontrekkenden.

De tweede kracht is nog niet ontgonnen: onze koopkracht.

Onze werkende klasse kent die kracht niet, die ontzaglijke macht, dat geducht wapen waarover zij beschikt.

Door onze koopkracht hebben wij de middenstand in onze macht. Door onze koopkracht ook een deel van de hogere burgerij.

In werkelijkheid dragen wij in de korf van onze huishoudsters geheel de macht, geheel het leven van de burgerij.

Het is die kracht, die geduchte kracht van de werkende klasse, die haar onbekend is. Zij weet niet welke macht haar ten dienste staat, de dag – en hij nadert – waarop de werkende klasse zo goed haar koopkracht zal kennen als zij haar klassekracht bewust is, die dag, als de regering X zal vallen, zal zij door de regering R vervangen worden, de eerste letter van rood, de kleur van ons vaandel.

Dat hangt van ons af.

Al wat de werklieden dachten, al wat zij tot stand brachten, al wat zij beoogden, al hun durf en al hun hoogmoed zijn het werk geweest van de werklieden zelf. Niets kwam van elders, tenzij af en toe van iemand die tot ons kwam van de andere zijde van de barricade, uit een brein dat dicht aan het genie grensde of zelfs geniaal was.

Dat alles komt uit onze werkmansingewanden.

Het proletariaat heeft een ontzagwekkende inspanning gedaan. Zie de laatste vijftig jaar van zijn geschiedenis. Wij zijn naar de werkende klasse toegegaan.

Wij hebben haar gezegd: “Laat niet al de politieke macht aan de burgerij over. Eist het Algemeen Kiesrecht en stemt rood.”

De werklieden hebben gezegd: “Gij hebt gelijk!” en zij hebben rood gestemd!

Nadien hebben wij hun gezegd: Laat niet al de economische macht aan de burgerij over. Stelt uw syndicaten tegenover haar inrichtingen.

De werklieden hebben begrepen en de syndicale organisaties zijn opgerezen en de proletariërs hebben het klassegeweten verworven, dat de macht van de werkende klasse uitmaakt.

Heden zeggen wij aan de arbeiders: Laat de ganse internationale handel niet aan de burgerij over Laat die macht niet in haar handen. Plaatst uw handel tegenover die handel.

Zij zien de vijandelijke concentratie niet.

Op het politiek en op het syndicaal terrein zien zij de kapitalistische macht zich op de werkende klasse werpen. Ze zien het niet wat de handel betreft.

En toch moet de werkende klasse alles aandurven.

Als wij haar zeggen, dat zij haar handel moet plaatsen tegenover die van het grootkapitalisme, dan begrijpt ze het nog niet. Dat komt doordat er iets is dat haar ontsnapt. Er zijn bij ons onbetwistbare bewijzen van onbekwaamheid. Ziedaar op het ogenblik het *kwaad*.

De arbeidersklasse moet er toe komen al de nodige bekwaamheid te bezitten. Zij zal er toe komen. Maar men moet voor haar opleiding zorgen.

* * *

Ja, er zijn bij ons onbetwistbaar tekenen van onbekwaamheid.

Kijk, zien wij op het gebied van het sparen geen verbluffende dingen? Als er ons iets toebehoort, dan zijn het wel onze spaarpenningen, de vrucht van al onze ontberingen, want zonder ontberingen kan de werkman niet sparen.

En als er iets heiligs is, dan zijn het wel de spaarcenten van de arbeider.

Nauwelijks bezitten wij een “ponk” voor de dagen van onheil, of wij vragen ons af: “Wat gaan wij er mee aanvangen?”

En wij dragen ons geld naar de bank van de bazen en zeggen hun:

“Ziehier, mijne heren, ons geld. Wij zijn niet bekwaam het vruchten te doen afwerpen. Doet gij dat!”

Ziedaar een bewijs van onbekwaamheid. De coöperatie doet deze onbekwaamheid verdwijnen. Zij kan ontzaglijke dingen verwezenlijken.

Als men ze ons uitlegt, vinden wij, dat dit voor ons te moeilijk is. Ik zal er u een voorbeeld van geven.

Wij zijn met 618.000 leden in de Syndicale Commissie. Dat maakt ongeveer 500.000 gezinnen uit. Laten wij veronderstellen dat ieder gezin jaarlijks 5.000 fr. verdient. Dat maakt alles samengenomen 2 1/2 miljard die de werkende klasse naar de winkels van de burgerij draagt.

Ziet gij het middel om door uw 500.000 gezinnen voor 2 1/2 miljard in onze coöperatieven te doen kopen? Neen, niet waar?

Een tweede vraagstuk. Als wij het geluk hadden die geweldige aankopen voor ons te hebben, waar zouden wij de bevoegdheid vandaan halen om die kapitalen te beheren?

Dus vreest gij, dat het lang zal duren alvorens de werkende klasse alles zal kopen in haar eigen instellingen en vreest gij dat u de nodige bevoegdheid ontbreekt?

Gij deinst voor het vraagstuk achteruit.

Dit bewijst dat zij, die de coöperatie voor Assepoester houden, zich misrekenen. De werkende klasse is beneden de coöperatie.

Wij durven die macht niet gebruiken.

Stelt u voor wat die 2 1/2 miljard elk jaar aan herhaalde aflossingen en verrijkingen vertegenwoordigen.

En moesten wij naast onze pers, naast onze syndicaten en onze mutualiteiten dit reuzenwerk durven scheppen, dan zouden wij na twintig jaar meester zijn van de handel in België en van een derde van onze voortbrenging.

Dat hangt van ons alleen af.

Men kan ons beledigen, men kan ons armen en benen afsnijden, maar men kan ons niet beletten de winkels te kiezen waar wij onze aankopen doen.

Ik koop waar ik wil. Met mijn koopkracht doe ik wat ik wil.

Zeg ik dit en doe ik dit? Vandaag niet, neen! Nu schenk ik mijn koopkracht en mijn kapitalen aan mijn tegenstrevers.

Ha, indien ik ze in mijn eigen klasse behield, dan zou ik ze gebruiken om de zonen van onze klasse zo op te voeden en zo te onderwijzen, dat zij ze zouden weten te beheren in het voordeel van onze klasse.

Zeg niet dat zulks hersenschimmig is. Ik zeg dat het in een volkrijk nijverheidsland als België een kinderspel is.

Gij wordt door andere worstelingen in beslag genomen, door andere bezigheden; ik geef dat toe. Gij hebt de coöperatie als Assepoester behandeld.

Voor velen gaat het te gematigd, niet vlug genoeg. Maar de verwezenlijkte vooruitgang is nochtans ontzaglijk en duurzaam.

Er is nog wat anders.

Ik kan niet begrijpen, dat een goed syndicalist niet tevens een goed coöperateur zou zijn. Daar ligt tegenstrijdigheid in.

Kijk eens. Men gaat in werkstaking om 10 ten honderd te verkrijgen. De strijd wordt aangebonden. Gij zegeviert. Wat een vreugde! Men heeft ze, de 10 t.h.!

Wat doet men er mee? Men draagt ze naar de burgerij, in haar winkels, die vaak duurder zijn dan de coöperatieve winkels.

Geheel de syndicale strijd en zijn triomf worden vernietigd door de zwakheid van de man en door de onwetendheid van de vrouw.

Gij verdraagt allerlei smarten om uw loon niet te zien verminderen. Gij belet dat het zou verminderen. En gij draagt uw geld naar de burgerij!

De klasse die het duurst kost in geheel de wereld is de middenstand, omdat hij vier of vijf mensen voedt met de arbeid van een enkele.

En het is de middenstand die tegen ons is.

Sedert wij de achturendag hebben veroverd – het is spijtig het te moeten zeggen – luister in de koffiehuisen, in de trams, in de spoorwagens van tweede klasse, overal beledigt men ons, overal bevecht men ons.

De middenstand is tegen ons.

Hij is slechter, hij is kwaadaardiger dan de hoge burgerij. Laten wij dit niet vergeten.

Wat is uw plicht? Gij moet uw vrouwen, uw moeders overtuigen.

Als wij haar ons weekloon brengen, brengen wij haar het heiligste wat er op de wereld is. Wij hebben het gewonnen in pijn en in het zweet ons aanschijn, en dikwijls vindt men er de bloedsporen aan van duizenden werkongevallen.

Het loon is heilig, even heilig als het heilige sacrament van het altaar voor de christen.

Wat moeten wij aan onze vrouwen, aan onze moeders zeggen? Ik kom thuis, ik zeg aan mijn vrouw, ik zeg aan mijn moeder: “Ik breng u dit heilig iets, gewonnen door mijn arbeid, door mijn bekwaamheid, in het gevaar. Gij moet er zijn waarde aan verlenen. En als, gij door uw onwetendheid, door uw slechte wil, er zijn waarde niet aan verleent, dan handelt gij, moeder, in de ogen van uw zoon, verkeerd en vooral in de ogen van uw man.”

Ja, de vrouwen willen koninginnen zijn. Zij hebben gelijk. Ze zijn koninginnen en ministers van financiën. Dat is heel goed. Maar zij moeten sommige verplichtingen vervullen, anders is de val nabij.

Wij moeten haar zeggen: “Ziehier ons loon. Ziehier 100 fr. Gij moet zo te werk gaan dat ons loon niet met 10 % vermindert. Zo gij ons geld aan waarde niet wil doen verliezen door naar een burgerwinkel te gaan, dan moet gij u tot de coöperatieve winkel richten.”

Hecht gij er belang aan en ziet gij er de noodzakelijkheid van in, dat uw loon zijn volledige waarde behoudt? En, zo door uw schuld 10 % van uw loon laat verloren gaan, met welk recht klaagt gij dan over de baas, die ze u afneemt?

Al de grote arbeidsomvormingen werden verwezenlijkt door de mannen en dikwijls buiten de vrouwen om en ondanks de vrouwen.

Alvorens door de pers te worden bezwadderd werden wij door onze moeder aangevallen.

Het drama begon in het huisje van de arbeider, toen de man zei: Ik zal mij niet aan de baas onderwerpen.

En de vrouw tierde en hilde, onderwierp zich en volgde.

Zo gij niet doet voor de coöperatie wat gij gedaan hebt voor het syndicaat, dan zal het nog lang duren.

Zeg niet dat het een bagatel is. De massa van diegenen, die hier aanwezig zijn, wordt gekleed door een burgerij en niet door een coöperatieve.

Waarom zou gij dezelfde trouw niet betuigen tegenover de coöperatieve als tegenover het syndicaat en de partij tijdens de verkiezingen? Zoals gij het gedaan hebt voor de politiek van de werklieden, zoals gij het gedaan hebt voor het syndicalisme, rukt vooruit op het coöperatief terrein, want anders zal het nog lang duren alvorens gij overwint.

Men roept de meest verschillende beweegredenen in om niet naar de coöperatieven te gaan. Hier zijn wij in familiekring. De burgerpers hoort ons niet.

Hoevelen onder u zullen zeggen als zij thuiskomen: hier komt niets meer binnen dat niet uit de coöperatieven komt. Ha, ik weet dat het niet altijd gemakkelijk is.

Spreek uw biecht rechtuit. Er zal strijd zijn in uw huishouden, enkel omdat gij deze mooie woorden zult gesproken hebben: Ik wil dat bij mij binnenkomt, wat bij mij verkocht wordt. Niets is zo eenvoudig en niets is zo geweldig.

Om te zegevieren moet men strijden, ieder in zijn eigen huisgezin. En ik weet dat dit niet altijd vanzelf gaat.

En toen ik de stormwagens van de coöperatieve van Dinant begroette, had mijn redevoering geen ander doel dan te bewijzen dat ik gelijk had.

Ik heb veel gestreden in mijn leven. Ik ben in de coöperatie geworpen. Ik heb misschien mijn loopbaan gemist. Ik betreur het evenwel niet. Ik val de grootnijverheid aan. Dat gaat goed. En om er van overtuigd te zijn, zie maar naar de beledigingen, waarmee men Eduard Anseele overstelpt.

Maar dat bewijst dat ik het bij het rechte eind heb, dat ik harde slagen toebreng aan de kapitalistische samenleving.

Gij beschikt dus over een geweldige macht. Gebruikt ze.

In naam van de Partij zeg ik: Halt! Draag naar links deze lawine van kapitalen, naar onze werken.

Leve de coöperatie!

Leve de Werkliedenpartij!